

Úlohy Centier EIA v Slovenskej republike

Pri príležitosti päťročného jubilea nadobudnutia účinnosti zákona EIA zamerali sme pozornosť aj na zhodnotenie aktivít Centier pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie (ďalej Centier EIA) a významu úloh, ktoré plnia v praxi.

V Slovenskej republike vzniklo v období 1992–1996 šesť Centier EIA. Päť z nich pôsobí v rámci univerzitných pracovísk. **Centrum EIA pri Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave** je zamerané najmä na riešenie všeobecných a metodologických otázok posudzovania vplyvov na životné prostredie.

- **Centrum EIA pri Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave** sa sústreďuje na výskumnú, expertíznu a školiacu činnosť v problematike komplexnej tvorby životného prostredia v súvislosti s územnoplánovacími a investičnými procesmi.

- **Centrum EIA pri Chemicko-technologickej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave** sa zameriava na hodnotenie vplyvov chemických a potravinárskych technológií na životné prostredie.

- **Centrum EIA pri Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre** vykonáva výchovnovzdelávaciu a konzultačnú činnosť pre posudzovanie vplyvov poľnohospodárskych činností.

- **Centrum EIA pri Technickej univerzite v Košiciach** (baníctvo, ekológia, riadenie, geotechnológia) orientuje svoje aktivity na posudzovanie vplyvov ťažkého priemyslu na životné prostredie.

- **Centrum EIA pri Ústave rádioekológie, a. s., v Košiciach** je zame-

rané na posudzovanie vplyvov jadrových zariadení na životné prostredie.

V súčasnosti sa formuje nové **Centrum EIA pri Ústave krajinej ekológie SAV v Bratislave**, ktoré sa bude zaoberať problematikou EIA aj SEA vo vzťahu ku krajinnoeologickému plánovaniu. MŽP SR uzatvorilo r. 1993 Dohodu o spolupráci s Prírodovedeckou fakultou UK v Bratislave a r. 1994 Dohodu o spolupráci s Fakultou architektúry STU.

Centrá EIA plnia nasledujúce úlohy:

- **Zabezpečovanie implementácie zákona**, predovšetkým pri:

- poskytovanie informačných, konzultačných a poradenských služieb pre účastníkov procesu posudzovania,
- vypracúvanie stanovísk a posudkov pre potreby MŽP SR v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- vypracúvanie metodických príručiek k zákonu,
- vedenie, resp. usmerňovanie školení, seminárov a kurzov pre účastníkov procesu posudzovania,
- výučbe študentov denného a doktorandského štúdia.

- **Zabezpečovanie kontaktov** s ďalšími domácimi a zahraničnými organizáciami, ktoré sa podieľajú na tvorbe metodologických postupov pri posudzovaní vplyvov činností na životné prostredie.

- **Účasť na vedecko-technických projektoch a grantoch** zameraných na metodické postupy uplatňované v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Všetky Centrá EIA sa venujú ško-

liacim, konzultačným a publikačným činnostiam, ktoré sú zamerané na šírenie informácií v rámci ich profesionálnych okruhov. Vzhľadom na to, že pôsobia najmä na univerzitách, rozvíjajú svoje aktivity aj v rámci vlastných pracovísk. Vstupujú do študijných plánov zavádzaním špecializovaných predmetov o posudzovaní vplyvov na životné prostredie pre poslucháčov svojich fakúlt.

Študenti získajú prostredníctvom týchto predmetov najmä nasledujúce schopnosti:

- budú poznať proces posudzovania a jeho nadväznosť na investičnú prípravu projektov a tvorbu územnoplánovacej dokumentácie,
- budú vedieť používať metódy a techniky hodnotenia vplyvov stavieb na životné prostredie,
- budú mať prehľad o konkrétnych príkladoch aplikácie postupov EIA pri posudzovaní projektovej dokumentácie stavieb a vybranej územnoplánovacej dokumentácie,
- získajú väčšiu možnosť uplatnenia sa, o. i. v aplikácii projektov v rámci European Structural Fund a ISPA.

Centrá EIA sa organizačne a metodicky podieľali na príprave seminárov a školení s účasťou zahraničných lektorov (amerických, holandských, anglických, rakúskych a nemeckých), ktoré sa konali r. 1993–1994. Boli organizované v spolupráci so zahraničnými inštitúciami a medzinárodnými programami, ako ETP (Environmental Training Project for Central and Eastern Europe), Center for International Law Washington, D.C. a EIA Centre at University of Manchester. Seminára a školenia, ktoré organizovali alebo spoluorganizovali, boli nasmerované na ďalšie profesionálne vzdelávanie. Konali sa v rámci programu UNDP – Capacity 21 pre SR *Budovanie siete na podporu environmentálneho hodnotenia a trvalej udržateľnosti v Slo-*

venskej republiky a v rámci programu PHARE – Tempus CME *Európska politika v regionálnom a lokálnom plánovaní*. V období 1998–1999 boli zamerané na miestnu štátnu správu a samosprávu. Centrá neorganizujú kurzy končiacie certifikátom, ale ich členovia pravidelne prednášajú problematiku v rámci školení podľa Vyhlášky MŽP SR č. 52/1995 Z. z. o zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov činnosti na životné prostredie. Väčšina členov Centier EIA je vedená v tomto zozname.

Významná je participácia Centier EIA na zahraničných projektoch NATO/CCMS Pilot Study *Methodology, focalisation, evaluation and scope of EIA, REC Public Participation in CEE countries*, v rámci ktorého sa konali domáce aj zahraničné semináre a bol vydaný *Manuál k účasti verejnosti v procese environmentálneho rozhodovania – súčasný stav a výhľad do budúcnosti v SR* a ICLEI (International Council for Local Environmental Initiatives) *ICLEI's Guide to Environmental Management for Local Authorities in CEE Countries*, ktorá obohacuje a rozvíja prístup k problematike posudzovania vplyvov na životné prostredie na všetkých úrovniach – od strategickej a metodologickej až po miestnu rozhodovaciu prax. Na základe účasti na medzinárodných projektoch sa tiež

darí rozvíjať zahraničnú spoluprácu. Jednotliví členovia Centier sú členmi medzinárodnej siete EIA Trainers, ktorú vedie EIA Centrum pri Univerzite v Manchestri s podporou Európskej komisie. Je to dôležitý zdroj informácií o najnovšom vývoji problematiky posudzovania v Európe a vo svete.

Medzi významné patria štúdie vypracované r. 1995–1998 Centrom EIA pri katedre krajinej ekológie PRIF UK a Centrom EIA pri FA STU v rámci projektov týkajúcich sa strategického environmentálneho hodnotenia.

Z EIA/SEA pilotných projektov sa Centrum EIA pri Katedre krajinej ekológie PRIF UK a Centrum EIA pri FA STU podieľalo na medzinárodnom projekte *Sofia Initiative on Environmental Impact Assessment*, ktorého hlavným koordinátorom je REC. Tento projekt sa zameriava na aktuálne otázky EIA/SEA v krajinách strednej a východnej Európy.

Centrá EIA rozvíjajú svoju a odbornú činnosť ako nezávislú a podporujú pre inštitúcie, ktoré sú činné v problematike posudzovania vplyvov na životné prostredie čo predstavuje ich prínos v procese implementácie EIA/SEA v SR.

Ingrid Belčáková
Dana Gindlová
Dagmar Petriková

rozvoja a jeho implementácii na lokálnej úrovni. Bol určený hlavne predstaviteľom samospráv a pracovníkom štátnej správy v oblasti životného prostredia. Súčasťou seminára bola informácia o grantovom programe Podpora trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike, financovaného z prostriedkov rozvojového programu OSN (UNDP), koordinovaného Regionálnym environmentálnym centrom pre strednú a východnú Európu.

Program seminára pozostával z dvoch základných blokov. Prvý bol venovaný teoretickým otázkam z oblasti trvalo udržateľného rozvoja a životného prostredia. V rámci tohto bloku odzneli tri prednášky: Implementácia trvalo udržateľného rozvoja v SR (L. Miklós), Podpora trvalo udržateľného rozvoja v SR – program malých grantov (V. Hudák), Legislatíva v oblasti životného prostredia (Ľ. Fogaš).

Druhý blok bol venovaný aplikácii trvalo udržateľného rozvoja v praxi. Ťažisko spočívalo v diskusii zameranej na možnosti riešenia environmentálnych problémov obcí ležiacich v povodí Parnej, predovšetkým na program obnovy dediny, výstavbu kanalizačného zberača v regióne, likvidáciu skládok, tvorbu lokálnych ÚSES a pod. Riešenie environmentálnych problémov v týchto obciach predstavuje prvý krok k realizácii programu trvalo udržateľného rozvoja na lokálnej úrovni.

Súčasťou podujatia bolo uvedenie dvoch kníh:

Z. Izakovičová, L. Miklós, J. Drdoš: *Krajinnoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja* a L. Miklós, Z. Izakovičová: *Krajina ako geosystém*.

Obe publikácie uviedol podpredseda vlády SR Ľ. Fogaš, ktorý im pripísal vysokú úspešnosť čítanosti a presadzovania publikovaných myšlienok v praxi.

Zita Izakovičová

Obec – životné prostredie – trvalo udržateľný rozvoj

V obci Ružindol v okrese Trnava sa konal dňa 16. júla 1999 odborný seminár s názvom **Obec – životné prostredie – trvalo udržateľný rozvoj**. Organizátori podujatia boli: Združenie obcí v povodí rieky Parná, občianske združenia zamerané na podporu a rozvoj krajinnoekologického výskumu a podporu imple-

mentácie trvalo udržateľného rozvoja – Krajina 21 a Noosféra a Ústav krajinej ekológie SAV v Bratislave. Záštitu nad seminárom prevzal minister životného prostredia L. Miklós a zúčastnil sa na ňom i podpredseda vlády Ľubomír Fogaš.

Seminár bol venovaný predstave-